

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უწყობილობა

სალვა სულაზე

საგანგებო სიტუაციების მართვა და მისი სამართლებრივი უზრუნველყოფა საქართველოში

დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად წარდგენილი დისერტაციის

ავტორეფერატი

სადოქტორო პროგრამა – საჯარო მმართველობა; სერი - 1109

თბილისი

2016 წელი

samuSao Sesrulebulia saqarTvelos teqnikuri universitetis biznes-injinerings fakultetis saqaro mmarTvelobis da eleqtronuli biznesis departamentis saqaro mmarTvelobis sadoqtoro programis mimarTulebaze

samecniero xelmZRvaneli: iuridiul mecnierebaTa doqtori, profesori givi lobJaniZe

recenzentebi: _____

dacva Sedgeba 2016 wlis “_____” “_____”, “_____” saaTze

saqarTvelos teqnikuri universitetis biznes-inJinerings fakultetis sadisertacio sabWos sxdomaze, me-6 korpusi, auditoria # _____. misamarTi: 0175, Tbilisi, kostavas q. 77.

disertaciis gacnoba SeiZleba stu-s biblioTekaSi, xolo avtoreferatis stu-s vebgverdze.

sadisertacio sabWos mdivani

s. xizaniSvili

S U M M A R Y

Dissertation work is dedicated to the emergency management as in peace time as well in war period in the country and fulfillment of the basic directions of the legislative basis.

In the introduction of the publication the actuality of the thesis is presented. Up mention, that despite of the positive changes of military-political situations the world does not became safer. The risk of emergency situations (aggression, terrorist attack, natural and manmade disasters) formation is still high. Therefore it is necessary to have appropriate mechanism of management and availability of the legislation basis in the country which is important for the adequate response on the up mentioned risks. Here are also given the goals and objectives of research.

In the first chapter of the thesis “Literature review” is defined emergency situation sense, is given its general description and the classification according to the source, scales and results. Established characteristic signs of emergency situations. Reviewed some works and researches, which are connected to protect population and territory during the emergency situations. Given our views and notes about some topics.

In the second subchapter of the dissertation the result and the analysis consists of two chapters and six subchapters. In the first chapter “Historical experience about protection of population, material values of national importance and legal conditions during the war period in Georgia”, discussed historical experience about protection of population and material values during the past and present period wars in our country. In this historical analysis with the positive sides also are indicated problems which were in this sphere, especially in law regulation area. In particular there was no legislative act which regulates all levels of state management bodies and the rules of the protection of population during the war. Here also discussed international humanitarian law regulations which are about the human fate in armed conflicts.

In the second chapter of the dissertation “Legal aspects of emergency management on the modern stage” are discussed the current normative acts in this area. In particular:

1. Georgian Martial Law 31.10.1997
2. Georgian Law of the State of Emergency 17.10.1997
3. Georgian Law of Civil Security 12.06.2014

Besides, in this subchapter is offered developing normative acts in order to work out legal aspects that will contribute the preventing arrangements of emergency situations and assist liquidation of consequence timely that will be the pre-condition of the human and material loss reduction.

Here are also given the development stages of the Georgia’s civil security system and basic reasons of the mentioned system derangement in the last decade of the XX century. Based on the analysis made in this subchapter it is defined that today in

Georgia in the mentioned sphere legal acts basically are connected to the peaceful period emergency situations. Also the analysis of the latest period experience is made according to which we come across lose mistakes that were made in this sphere and the necessity of the “Law about Civil Defense” is substantial. Here are also discussed those basic regulations that must be reflected in the mentioned law. Besides here are presented the definite number of the normative acts that will make the mentioned law more flexible and complete.

In the second chapter’s third subchapter is proposed Georgian Draft Law about “Civil Defense”. In the up mentioned draft law is defined civil defense tasks which are considered to Geneva 1949 convention and nowadays reality; power of executive authorities, autonomy republics, and the local government body; rights and duties of legal and physical persons; creation of unified management system and operational procedures during war time emergency situations. Forces (within armed forces) role and place during liquidation of consequences.

Here are the following dissertation results:

In Georgia there is no legislative act that would legally regulate the arrangements realization process of the emergency management during the war. Despite of our past and recent history, blended in an unequal battle there was no attempt to regulate this sphere legally.

Our target was to supply this vacuum. That’s why many advanced countries’ experience was studied from this standpoint and based on our reality the bill “about the Civil Defense” was worked out. We hope that the proper support and realization of the norms will be the first step in the legal regulation sphere of the protection of population and material values from emergency situations during war time.

At the end we would like to mention that after adopting of this draft law by the parliament, will be necessary to elaborate the definite number of legal acts which will improve state defense and population protection.

sadoqtoro naSromis zogadi daxasiaTeba

naSromis aqtualoba. kvlevis Temis aqtualoba ganisazRvreba Teoriuli da praqtikuli problemebiT, romlebic Cveni sazogadoebis da qveynis Tanamedrove cxovrebis konkretul etapze warmoiqmneba. am konkretul gamowvevebTan sabrZolvelad mniSvnelovania saxelmwifo marTvis yvela donis organoebis sinqronuli moqmedebebi.

amasTan dakavSirebiT izrdeba mosaxleobis da teritoriis usafTxoebis marTvis samarTlebrivi regulirebis problemis aqtualoba.

bolo periodSi qveyanaSi miRebul iqna rigi samarTlebrivi aqtebisa, romlebic mimarTulia sagangebo situaciebis Tavidan acilebis da likvidaciis sferoSi saqmianobis samarTlebriv regulirebaze.

amasTan, sagangebo situaciebis warmoqmnis mravalferovneba mowmobs, rom saWiroa gagrZeldes muSaoba sagangebo situaciebis Tavidan acilebis da Sedegebis minimizaciis samarTlebrivi uzrunvelyofis mimarTulebiT.

aseve unda aRiniSnos naklovanebebi, romlebic arsebobs normatiuli samarTlebrivi aqtebis realizaciis praqtikaSi. gansakuTrebiT im aqtebisa, romlebic reglamentirebas ukeTeben sagangebo situaciebis Tavidan acilebas, gadawyvetilebis miRebis da Sedegebis salikvidacio samuSaoebis RonisZiebebs. samwuxarod, qveyanaSi sagangebo situaciebis Tavidan acilebis da Sedegebis likvidaciis SesaZleblobebs amcirebs saxelmwifo da municipaluri marTvis arasrulyofileba, municipaluri reformis dausrulebloba, samoqalaqo Tavdacvis sferoSi samarTlebrivi regulirebis araefeqturoba.

amrigad sadisertacio kvlevis aqtualoba upirveles yovlisa mdgomareobs sagangebo situaciebis dros mosaxleobis da teritoriis usafTxoebis marTvis samarTlebrivi regulirebis samecniero da praqtikuli analisis, am sferoSi saxelmwifo xelisuflebis da adgilobrivi TviTmmarTvelobis uflbamosilebis gamijvnis aucileblobaSi.

kvlevis mizani da amocanebi. kvlevis mizani mdgomareobs imaSi, rom yovelmxriv iqnes gamokvleuli sagnebo situaciebis warmoqmnis riskis pirobebSi mosaxleobis da teritoriis usafTxoebis uzrunvelyofis samarTlebrivi regulirebis problemebi da gakeTebuli analisis safuZvelze SemuSavdes winadadebebi kvlevis sferoSi moqmedi kanonmdeblobis srulyofisaTvis. aseve am sferoSi saxelmwifo marTvis yvela donis organoebis uflbamosilebis da realizaciis problemis kompleqsur analizSi.

dasaxuli miznidan gamomdinare, ikveTeba Semdegi amocanebi:

- Seswavlil da ganzogadoebul iqnas arsebuli samecniero wyaroebi, gaanalizdes da kritikulad Sefasdes sagangebo situaciebisgan mosaxleobis da teritoriis dacvis sferoSi moqmedi kanonmdebloba.
- ganisazRvros sagangebo situaciebisgan usafrTxoebis uzrunvelyofis sferos riskebi.
- Catardes saxelmwifo marTvis yvela donis organoebis saqmianobis analizi samoqalaqo Tavdacvis kuTxiT.
- ganisazRvros samoqalaqo Tavdacvis sferoSi saxelmwifo marTvis yvela donis organoebis uflebamosilebebi.
- Camoyalibdes rekomendaciebi moqmedi kanonmdeblobis srulyofis mizniT.
- SemuSavdes proeqti kanonisa “samoqalaqo Tavdacvis Sesaxeb”.

kvlevis samecniero siaxle mdgomareobs imaSi, rom naSromSi kompleqsurad aris gamoyenebuli samoqalaqo Tavdacvis sferoSi saxelmwifo marTvis yvela donis organoebis saqmianobis samarTlebrivi uzrunvelyofis da realizebis problemebi. disertaciaSi SemoTavazebulia kanonproeqti „samoqalaqo Tavdacvis Sesaxeb”, sadac mkafiod aris gamijnuli saxelmwifo marTvis yvela donis organoebis uflebamosileba am sferoSi. samarTlebrivi bazis Semdgomi mowesrigebis mizniT SemoTavazebulia mTeli rigi kanonqvemdebare aqtebi.

kvlevis praqtikuli mniSvneloba mdgomareobs imaSi, rom damuSavebulia saqarTvelos kanonis „samoqalaqo Tavdacvis Sesaxeb“ proeqti da SemoTavazebulia danergvisTvis. sadisertacio naSromis daskvnebi da SeTavazebuli rekomendaciebi gamoyenebuli iqneba erovnuli uSiSroebis sabWos, saxelmwifo usafrTxoebis da krizisebis marTvis sabWos, Tavdacvis saministros, Sinagan saqmeTa saministros da adgilobrivi municipalitetebis mier. aRniSnuli uwyebebi pirvel rigSi arian CarTuli mosaxleobis da mniSvnelovani materialuri faseulobebis dacvis RonisZiebebis dagegmvasa da CatarebaSi.

disertaciis struqtura da moculoba. sadisertacio naSromi moicavs 158 gverds. igi Sedgeba Sesavali, ori nawili (meore nawili Sedgeba ori Tavisagan - eqvsi qveTavi), daskvna da gamoyenebuli literaturis CamonaTvali. naSromSi warmodgenilia sami sqema.

naSromis ZiriTadi Sinaarsi

naSromis Sesaval nawilSi dasabuTebulia Temis aqtualoba. aRniSnulia, rom samxedro-politikur sferoSi pozituri cvlilebebis miuxedavad msofluo ar gamxdara usafrTxo. isev maRali rCeba sagangebo situaciebis (agresia, teroristuli aqtebi, bunebrivi da teqnogenuri katastrofebi) warmoqmnis riski. aqedan gamomdinare, mniSvnelovania aRniSnul riskebeze qveynis adekvaturi reagirebisTvis mzadyofna, risTvisac aucilebelia Sesabamisi marTvis meqanizmebisa da sakanonmdeblo bazis arseboba.

warmodgenili naSromis Sedegebi da maTi gansja moicavs or TavS:

pirveli Tavi: “saqarTveloSi omianobis periodSi mosaxleobis, erovnuli materialuri faseulobebis dacvis istoriuli gamocdileba da samarTlebrivi sivrcis mdgomareoba” moicavs sam qveTavs.

pirveli qveTavi “saqarTveloSi omianobis periodSi mosaxleobis, mniSvnelovani materialuri faseulobebis dacvis gamocdileba da samarTlebrivi sivrcis mdgomareoba uZvelesi droidan XX saukunis dasawyisamde” exeba saqarTveloSi saomari moqmedebebis warmoebisas mosaxleobis, ganZeulis dacvis istoriul gamocdilebal.

saqarTvelos istorias Tu gadavxedavT naTlad davinaxavT, rom es aris brZola erisa, romelmac Tavisi saxelmwifoebrioba SeinarCuna uTanasworo omebSi uamravi msxverplis, sisxlisRvris, darbevis gadataniT, magram amave dros gmirobis, mamacobis da gautexavi rwmenis xarjze. am uTanasworo brZolebSi qarTvel xalxs xSirad uxdeboda Tavisi mudmivi sacxovrebeli adgilidan ayra da tyeebSi, mTebSi, gamoqvabulebSi gaxizvna. werilobiTi wyaroebisa da arqeologiuri gaTxrebiT mopovebuli masalebis Tanaxmad gaxiznul mosaxleobas gahqonda saxelmwifo xazina, saganZuri da gahyavda saqoneli.

aqve ganxilulia cixe-simagreebis roli qveynis Tavdacvis uzrunvelyofaSi. qarTuli cixe-simagreebis arqiteqtura Sesisxlxorcebuli iyo TavdacviT funqciebTan da es araa mxolod erTi-ori cixe, aramed saqarTvelos masStabiT yvela cixe-simagre am rols TamaSobda.

amavdroulad mTas saqarTvelos samefos Tavdacvis saqmeSi didi politikur-strategiuli mniSvneloba eniWeboda. gvarTa da TemTa Soris mudmivi SuRli, Tu mterTan brZolebi, molaSqreTa pirad vaJkacobasTan erTad moiTxovda gamagrebul TavSesafars, sadac SesaZlebeli iqneboda sagvareulo qonebis, saWiroebis SemTxvevaSi ki erovnuli saganZurisa da ojaxis dacva. am mizniT saqarTvelos mTielebi TaviantT soflebs

aSenebdnen maRali mTis wverze, romelsac mteri Znelad Tu miudgeboda. am tipis soflebi dRemde aris daculi maRalmTian raWaSi, xevSi, xevsureTSi, mTiuleTSi, TuSeTSi da zemo svaneTSi.

me-11 saukunis dasawyisi miekuTvneba periods, rodesac qarTvelebis mier intensiurad daiwyo miuval adgilebSi TavSesafrebis mSenebloba. am mxriv sainteresoa sasuliero piris, leonti mrovelis, 1066 w. samSeneblo warwera Trexvis qvabebidan, romelSic vkiTxulobT: `me, leonti mrovelman didiTa moWirvebiTa aRvaSene ese quabi xatisaTvis RmrTeebisa da dResa Wirisasa navTsayudelad ruisisa saydrisa SvilTaTvis JamTa Sina alf - arslan sultanisagan oxrobisaTa~.

mosaxleobis gasaxiznad da ganZeulis gadasamalavad gansakuTrebuli mniSvneloba eniWeboda saxizar qvabebs. saxizar qvabTagan, upirveles yovlisa, aRsaniSnavia xvamlis, beTlemisa da Trexvis.

am qveTavSive aRwerillia “didi Turqobis” (1080 wlidan), Temurlengis Semosevebis (1386-1403 ww) da Sax-abasisi (1587-1629 ww) laSqrobemis dros qarTveli xalxis Tavganwiruli brZolebi.

maTi analizi gviCvenebs, rom saqarTveloSi arsebobda mowesrigebuli samxedro sistema. mowesrigebuli samxedro sistemis gverdiT iarsebebda aseve garkveuli strategia an gegma xalxis gaxizvnis da ganZeulis gatanis Taobaze, romelic Sesabamisi samarTlebrivi aqtebiT iqneboda gamyarebuli, magram amis damadasturebeli normatiuli aqtebi an normatiuli wyaroebi Cvenamde moRweuli ar aris.

meore qveTavSi “XX saukuneSi da XXI saukunis dasawyisSi saqarTveloSi warmoebul omebsa da konfliqtebSi mosaxleobis, mniSvnelovani materialuri faseulobebis dacvis gamocdileba da samarTlebrivi sivrcis mdgomareoba” gaanalizebulia saqarTvelos pirveli demokratiuli respublikis (1918-1921 ww.) mTavrobis mier erovnuli saganZuris gadarCenis kuTxiT Catarebuli RonisZiebebi da is samarTlebrivi aqti, romelic am process daedo safuZvlad.

mTavrobas kargad esmoda, rom bolSevikebis dedaqalaqSi Semosvlas mohyveboda qveyinis gaZarcva da samuzeumo ganZeulobis ganadgureba. aqedan gamomdinare gadawyda samuzeumo da eklesia-monastrebis ganZeulis qveynidan gatana. gamoica mTavrobis meTauris brZaneba „qarTveli xalxis erovnuli sakuTrebis droebiT ucxoeTSi gatanis Sesaxeb“

am brZanebis Sesrulebis mizniT daiwyo samuzeumo da saeklesio ganZeulobis saswrafod yuTebSi Calageba-daluqva. aRniSnuli brZanebis Sesruleba daevala parlamentis Tavmjdomaris moadgiles, Tbilisis universitetis profesors eqvTime TayaiSvils da finansTa ministris TanaSemwes ioseb eligulaSvils.

1921 wlis 20 Tebervals gandeuli rkinigziT wamoiRes da 3 marts Caitanes q. baTumSi. baTumSi Catanili ganZi matareblidan 5 marts frangul samxedro kreiser „ernest renanze“ gadatvirTes da 11 marts konstantinepolisken gaistumres. Semdeg aRniSnuli ganZi frangul samxedro satransporto gemze „bien hoaze“ gadaitviroa. orTviani curvis Semdeg 1921 wlis 10 aprils gemi marselis sanapiros miadga. 11 aprils gemidan ganZi gadmoalages da safrangeTis bankis marselis filialSi moaTavses.

vfiqroBT, rom saqarTvelos pirveli demokratiuli respublikis mTavrobis mier gatarebuli RonisZiebebi erovnuli saganZuris gadarCenis klasikuri nimuSia da rac mTavaria aq gvxdeba am sferoSi pirveli samarTvelbrivi aqti.

am qveTavSive gakeTebulia 1941-1945 ww. mosaxleobis da materialuri faseulobebis dacvis kuTxiT Catarebuli RonisZiebebis analizi. II msolfio omi iyo yvelaze masStaburi da sisxlismRvrelis konfliqti kacobriobis istoriaSi. saintereso is saevakuacio RonisZiebebi, romlebic Catarda am periodSi da is samarTlebrivi aqtebi, romlebic am sferos aregulirebdnen.

evakuacia ar niSnavs mxolod organizebul gayvanas (gatanas). aranakleb mniSvnelovania evakuirebuli mosaxleobis, sawarmoebis, dawesebulebebis da mniSvnelovani materialuri faseulobebis organizebuli miReba da racionaluri gadanawileba.

samecniero naSromebSi xazgasmulia is wvlili, romelic saqarTvelom Seitana evakuirebuli mosaxleobis da warmoeba-dawesebulebebis miReba-mowyobis saqmeSi. aqve gvinda avRniSnoT, rom saqarTvelo warmoadgenda erT-erT ZiriTad punqts, sadac TavS iyrida, rogorc amierkavkasiis respublikebSi, ise Sua aziaSi, volgispireTSi, uralsa da dasavleT cimbiSi gasagzavni mosaxleoba da sawarmoebi.

saarqivo da literaturul masalebze dayrdnobiT mocemulia im sawarmoebis, saswavlo, kulturis da xelovnebis dawesebulebebis CamonaTvali, romlebic evakuirebul iqna saqarTveloSi.

saqarTveloSi aseve didi raodenobiT iqna gadmoyvanili pirutyvi da Semoziduli xorbleuli.

meore msofliu omSi ganxorciebuli evakuaciis grandiozuli RonisZiebani Tavisi masStabiTa da mniSvnelobiT uprecedento da gansakuTrebulia mTeli msoflios istoriaSi.

Tu Tvals gadavavlebT evakuaciis aRniSnul process, davinaxavT, rom saqarTveloSi Camotanili iqna msxvili sawarmoebi, rogoricaa taganrogisa da simferopolis saaviacio, sevastopolis saarterio da gemTsemkeTebeli qarxnebi, romlebic sakavSiro mTavrobis gadawyvetilebiT datovebul iqna saqarTveloSi. es ki imis damadasturebelia, rom omma, romelic sawarmoo ZalTa da saSualebaTa yvelaze mkacr gamocdas warmoadgens, mniSvenlovnad Secvala saqarTvelos samrewvelo potenciali.

aRniSnuli masalebi naTlad migvaniSnebs Tu ra didi mniSvneloba aqvs saevakuacio RonisZiebebis swor dagegmvas da organizebul Catarebas. gansakuTrebiT gvinda aRvniSnoT am procesis samarTlebrivi uzrunvelyofa. rom ara mTeli rigi samarTlebrivi aqtebis drouli miReba da saxelmwifo marTvis organoebis mier maTi aRsrulebis mkacri kontroli albaT SeuZlebeli iqneboda am procesis ase gegmazomierad da gansazRvrul vadebSi Catareba.

am qveTavSi aseve ganxilulia saqarTveloSi me-20 saukunis miwuruls da 21 saukunis dasawyisSi warmoebul sabrZolo moqmedebebSi mosaxleobis da mnSivnelovani materialuri faseulobebis dacvis kuTxiT saxelmwifo marTvis organoebis mier gatarebuli RonisZiebebis analizi.

es analizi gviCvenebs, rom saxelmwifo marTvis organoebis mier daSvebul iqna bevri Secdoma.

rac Seexeba 90-ani wlebis dasawyisSi warmoebul sabrZolo moqmedebes aq SeiZleba raRac gamarTleba mainc moiZebnos. is, rom saqarTvelo rogorc saxelmwifo ver akmayofilebda yvela niSans, mas ar hyavda regularuli armia, ZiriTadi samxedro nawilebi dakompleqtebuli iyo moxaliseebiT, romelTac ar hqondaT sabrZolo moqmedebebis warmoebis arc Teoriuli codna da arc praqtikuli gamocdileba. qveyanaSi ar arsebobda kanoni, romelic daaregulirebda omianobis periodSi yvela donis saxelmwifo marTvis organoebis saqmianobas, mosaxleobis dacvis da mniSvnelovani materialuri faseulobebis gadarCenis problemebs. Sesabamisad ver moxerxda mosaxleobis drouli gamoyvana konfliqtis zonidan. Sedegad mosaxleobam qaoturad daiwyo gamosvla, amas

daemata rTuli klimaturi pirobebi, ramac gamoiwvia didi msxverpli mosaxleobaSi. igives ver vityviT 2008 wlis agvistoSi warmoebul sabrZolo moqmedebebze. iyo sakmarisi droc da dagrovili didi gamocdilebc riskebis zonebidan mosaxleobis gayvanis da mniSvnelovani materialuri faseulobebis gatanisa. miuxedavad amisa aRniSnuli RonisZiebebi mosalodnel sabrZolo moqmedebebis raionSi ar ganxorcielebula. amis umTavres mizezad migvaCnia Sesabamisi sakanonmdeblo bazis ararseboba, saxelmwifo marTvis yvela donis da Sesabamisi uflebamosili organoebis sruli moumzadebloba krizisul situaciebSi moqmedebisaTvis. naTqvamia Wkvianebi sxvis Secdomebze swavlobeno, Cven ki samwuxarod Cvens Secdomebze ver viswavleT. amis Sedegia adamianTa msxverpli, qveynis teritoriis kidev 20%-is dakargva da damatebiT aTasobiT ltolvili.

mesame qveTavSi “adamianis uflebebi da omianobis periodSi maTi dacvis samarTlebrivi aspeqtebi” saubarია samarTlis evoluciaze da adamianis uflebebze. masSi warmodgenilia udidesi berZeni filosofosis da swavlulis aristoteles (384 – 322 Zv.w.), gamoCenili romaელი saxelmwifo moRvawis, filosofosis da iuristis markus tullius ciceronis (106 - 43 Zv.w.), kaTolikuri eklesiis ideologis Tomas aqvinelis (1224 – 1274), holandieli filosofosis emanuel kantis (1724 – 1804) da sxvaTa xedvebi am sakiTxebze.

pirveli mniSvnelovani nabiji adamianis uflebaTa dacvis sferoSi jer kidev XIII saukunis dasawyisSi gadaidga. kerZod, 1215 wlis 15 ivniss ingლისის მების ჯონ უმიუაუილს მიერ რუნიმედიშ მოედანზე ხელმოწერილი და გამოცხადებული იქნა “TavisuflebaTa didi qartia”. es iyo msoflioSi pirveli istoriuli werilobiTi dokumenti, რომელმაც საფუZველი აუიარა კონსტიტუციური აზროვნების იდეა. adamianis uflebebi იქცა კონსტიტუციონალიზმის საფუZვლად.

sazogadoebrivi urTierTobebis განვითარებასთან ერთად adamianis uflebebi იდეალური კატეგორიიდან გადაიქმნა რეალურ სინამდვილედ, გამოიწერა saxelmwifo-samarTlebriv და საერთაშორისო-samarTlebriv დოკუმენტები და ამა Tu იმ სისტემის სამარTlebriv Tu saxelmwifოს მოწყობის დემოკრატიულობის კრიტერიუმად იქცა.

pirveli იურიდიული დოკუმენტი, რომელიც ასახავს adamianis uflebaTa მუიოვრ სისტემას, იყო Tomas ჯეფერსონის მიერ შედგენილი და კონგრესის მიერ მიწერილი ამერიკის შერთებული შტატების დამოუკიდებლობის ვირჯინიის დეკლარაცია (1776 w.), სადაც როგორც ოფიციურ

dokumentSi, pirvelad gaiJRera adamianis bunebiT uflebebsa da Tavisuflebebis aucileblobam.

sadReisod adamianis uflebebi realurad aris ganmtkicebuli gaerTianebuli erebis organizaciis wevr saxelmwifoTa umravlesobis samarTlis dargebSi, institutebsa da sakanonmdeblo aqtebSi.

adamianis sayovelTao uflebaTa realuri Camoyalibeba iwyeba meore msolfio omis Semdeg. samwuxarod, ori msolfio omi dasWirda imas, rom saerTasoriso sazogadoebas Seegno, rom adamianis uflebebi ar aris kabinetebSi mjdomi moazrovneebis ocneba, aramed igi aris samarTlis fundamenti, ara iuridiulad gaformebuli saxelmwifos TviTneoba, aramed samarTlis normebs, urTierTobebis da institutebis sistema, romelic adamianis saxelisa da Rirsebis dacvis garantias iZleva.

meore msolfio omi damTavrda ori mniSvnelovani movleniT, romlebmac adamianis uflebaTa ideebis bed-iRblis saqmeSi gadatrialeba moaxdina. pirveli movlena iyo niurnbergis procesi, romelmac kacabriobis winaaRmdeg mimarTul yvelaze saSinel da saSiS danaSauls samarTlebrivi Sefaseba misca. am movlenam xeli Seuwyo bunebiT uflebaTa koncefcii aRorZinebas. meore movlena gaxda gaeros Seqmna, 1948 wlis 10 dekembers miRebuli „adamianis uflebaTa sayovelTao deklaracia“, romelmac saTave daudo adamianis uflebaTa aRiarebisa da dacvis axali istoriis dasawyiss.

aravis egona, rom XXI saukunes msolfio kvlav warsulSi arsebuli problemebis simravliT Sexvdeboda, romelTa Soris erT-erT umTavres safiqralad rCeba saerTasoriso da arasaerTasoriso SeiaraRebuli konfliqtebisa da omebis Tavidan acileba. kacabriobis istoria met-naklebad omebis warmoebis dausrulebeli aRweraa, radganac SeiaraRebuli dapirispireba xalxTa Soris arsebuli problemebis gadawyvetis saSualebad gamoiyeneboda. im SemTxvevebSi, roca maTi prevencia ar xerxdeba, saWiro xdeba movlenaTa samarTlebrivi mowesrigeba ise, rom minimumamde iyos dayvanili sisxlisRvriT gamowveuli tragikuli Sedegebi, rogorc brZolebSi uSualo monawileebisa, aseve mSvidobiani mosaxleobis mxridan.

samwuxarod, omisa da Zalis gamoyenebis Teoriuli da samarTlebrivi akrZalva jer kidev ar niSnavs maT aRmofxvras sazogadoebis cxovrebidan. imisTvis, rom moxdes sabrZolo moqmedebebis warmoebis humanizacia, Semcirdebs omis msxverplTa ricxvi da xvedri, arsebobs gansazRvruli wesebi, romelTa dacva savaldebuloa mebrZoli

mxareebisTvis. erTobliobaSi isini Seadgenen saerTaSoriso sajaro samarTlis calke dargs – saerTaSoriso humanitarul samarTals.

saerTaSoriso humanitaruli samarTali da adamianis uflebaTa samarTali damoukideblad ganviTardnen, rogorc saerTaSoriso samarTlis damoukidebeli dargebi. miuxedavad moqmedebis sferoebis mniSvnelovani gansxvavebisa, adamianis uflebaTa samarTali saxelmwifos zRudavs misive moqalaqeebis da sxva pirebis mimarT, saerTaSoriso humanitaruli samarTali ki meomar mxareTa Soris urTierTobebze zegavlenis moxdenis gziT mtris xelSi Cavardnili piris, adamianis uflebaTa dacvis uzrunvelyofas isaxavs miznad. Sesabamisad xdeba adamianis uflebaTa samarTlisa da humanitaruli samarTlis meqanizmebisa da garantiebis Tanxvedra, ramac ganapiroba aRniSnul qveTavSi am problemebis ganxilva da rac warmoadgens samarTlebriv platformas sadisertacio naSromis Semdeg qveTavebSi ganxiluli ZiriTadi Temisa.

meore Tavi: „Tanamedrove etapze sagangebo situaciebis marTvis samarTlebrivi aspektebi“ Sedgeba sami qveTavisagan.

pirveli qveTavi “mSvidobiani periodis sagangebo situaciebis marTvis samarTlebrivi aspektebi Tanamedrove qarTul kanonmdeblobaSi“ exeba sagangebo situaciebis marTvis sferoSi saqarTveloSi dRes moqmedi sakanonmdeblo da sxva normatiuli aqtebis analizss.

saqarTveloSi omianobis periodSi sagangebo situaciebis marTvis sferoSi moqmedebis Semdegi samarTlebrivi aqtebi: saqarTvelos kanoni „saomari mdgomareobis Sesaxeb“. misi muxli 4, punqti 2, qvepunqti b) saqarTvelos aRmasrulebeli xelisuflebis umaRles organoebis, TavianTi kompetenciis farglebSi, kanonmdeblobis moTxovnaTa Sesabamisad, avaldebulebs „droebiT ganasaxlon moqalaqeebi sacxovreblad saSiSi raionebidan. amasTan aucileblad miscen mudmivi an sxva droebiTi sacxovrebeli sadgomebi“; meore gaxlavT saqarTvelos kanoni „sagangebo mdgomareobis Sesaxeb“. misi muxli 1, punqti 1 ganmartavs, rom „sagangebo mdgomareoba aris droebiTi RonisZieba, romelic saqarTvelos kanonmdeblobis Sesabamisad cxaddeba saqarTvelos moqalaqeta usafrTxoebis uzrunvelyofis interesebisaTvis omianobis Tu masobrivi areulobis, qveynis teritoriuli mTlianobis xelyofis, samxedro gadatrialebisa Tu SeiaraRebuli amboxebis, ekologiuri katastrofebis da epidemiebis dros, stiqur ubedurebaTa, didi avariebis, epizootiebis an sxva SemTxvevebSi, roca saxelmwifo

xelisuflebis organoebi moklebulni arian konstituciur uflebamosilebaTa normaluri ganxorcielebis SesaZleblobas“. amave kanonis muxli 4, punqti i) xelisuflebis marTvis organoebis aZlevs uflebas „kanonmdeblobis Sesabamisad gamoiyenen saxelmwifo sawarmoebis, dawesebulebebisa da organizaciebis resursebi sagangebo viTarebis Sedegebis Tavidan acilebisa da likvidaciisaTvis; imave mizniT isargeblon sxva iuridiuli, agreTve fizikuri pirebis kuTvnil qonebiTa da materialuri saSualebebiT mxolod saTanado anazRaurebiT, romelic gaicema sagangebo mdgomareobis damTavrebis Semdeg“; amave kanonis muxli 9 gansazRvravs „saqarTvelos prezidentis gadawyvetilebiT da saqarTvelos parlamentis TanxmobiT, sagangebo mdgomareobis Sedegebis likvidaciis, sazogadoebrivi wesrigis dacvisa da moqalaqeta usafTxoebis uzrunvelyofisaTvis SeiZleba gamoyenebul iqnen saqarTvelos samxedro Zalebi, romlebic moqmedeben am kanoniT da sxva Sesabamisi normatiuli aqtebiT“.

mSvidobiani periodis sagangebo situaciebis marTvis sferoSi ZiriTad sakanonmdeblo aqts warmoadgens 2014 wlis 29 maiss miRebuli saqarTvelos kanoni „samoqalaqo usafTxoebis Sesaxeb“. am kanonSi gansazRvruleba is samarTlebrivi safuZvlebi, romlebic aregulireben aRniSnul sferos.

sagangebo situaciebiT gamowveuli Sedegebis likvidaciis mizniT aRniSnuli kanoniT gansazRvruleba sagangebo viTarebis Tavidan acilebis da am situaciT gamowveuli Sedegebis likvidaciis erTiani sistemis Seqmna, romelic aRniSnuli kanonis Tavi 2, muxli 6, punqti 1. Tanaxmad aris „saqarTvelos aRmasrulebeli xelisuflebis, misi mmartvelobis sferoSi Semavali saxelmwifo saqveuwyebos dawesebulebebis, sajaro samarTlis iuridiuli pirebis, avtonomiuri respublikebis, samxareo da adgilobrivi TviTmmartvelobis organoebis da samoqalaqo usafTxoebis sferoSi momuSave organizaciebis erToblioba, romelTa mizania sagangebo situaciis prevencia da misTvis mzadyofna, sagangebo situaciis warmoqmnis SemTxvevaSi masze reagireba da aRdgeniTi samuSaoebis Catareba, mosaxleobis usafTxoebis uzrunvelyofa, ekonomikis obieqtებისა და გარემოს დაცვა და მატერიალური ზიანის შემცირება, საომარი მოქმედებების დროს warmoqmnili sagangebo situaciisagan mosaxleobის დაცვა, samoqalaqo usafTxoebis კატეგორიისTvis მიკუTvნებული obieqtის usafTxo და stabilური ფუნქციონირების uzrunvelyofa.“

erTiani sistemis marTva moicavs xelmZRvanelobis da marTvis organoebis mizanmimarTul moRvaweobas, erTiani sistemis ganviTarebas da srulyofas, misi organoebis mzadyofnas masze dakisrebuli amocanebis Sesasruleblad mSvidobianobisa da omianobis periodSi.

marTvis procesis umniSvnelovanesi Semadgenelia gadawyvetilebis miRebis faza. gadawyvetilebis miRebis etapebs ganekuTvneba:

I etapi. gadawyvetilebis mzadeba.

informaciis mopoveba arsebuli situaciis Taobaze; miznebis gansazRvra; SefasebaTa sistemis SemuSaveba; situaciis analizi; situaciis diagnostireba; situaciis ganviTarebis prognozis SemuSaveba.

II etapi. gadawyvetilebis SemuSaveba.

gadawyvetilebis alternatiuli variantebis generireba; mmartvelobiTi zemoqmedebis variantebis SemuSaveba; situaciis ganviTarebis scenarebis damuSaveba; mmartvelobiTi gadawyvetilebis ZiriTadi variantebis saeqsperto Sefaseba; alternatiuli variantebis SedarebiTi Sefaseba.

III etapi . sakuTriv gadawyvetilebis miReba.

IV etapi. mmartvelobiTi gadawyvetilebis realizacia.

samoqmedo gegmis SemuSaveba; gegmis Sesrulebis kontroli; mmartvelobiTi zemoqmedebis Sedegebis analizi.

V etapi. ukukavSiri.

angariSebis da moxsenebebis miReba.

kanonis „samoqalaqo usafrTxoebis Sesaxeb“ muxli 11, punqti 1. gansazRvravs sagangebo situaciebze reagirebisa da marTvis organoebis:

a) erovnul doneze:

a.a) saqarTvelos premier-ministri, romelsac sagangebo situaciebis marTvis mizniT politikuri gadawyvetilebis misaRebad Sesabamis rekomendaciebsa da winadadebebs warudgens saxelmwifo usafrTxoebisa da krizisebis marTvis sabWo;

a.b) sagangebo situaciebis marTvis sauwyebaTaSoriso operatiuli centri – specialurad uflbamosili organos mier erTiani sistemis aRmasrulebeli xelisuflebis dawesebulebebis uflbamosili pirebisagan Seqmnilo organo, romelic operaciul doneze organizebasa da koordinacias uwevs mosalodnel an faqtobrivi sagangebo situaciaze reagirebas;

a.g) aRmasrulebeli xelisuflebis dawesebulebebis sagangebo Stabebi (Semdgom – sagangebo Stabi) – erTiani sistemis subieqtების მართვის ორგანოები, რომელთა უფლებამოსილებაა მართვის დონისა და დარგობრივი დაკვეთების მიხედვით სამოქალაქო საფრთხეების სფეროში erTiani sistemის შესამისი subieqtების საკმარისი ორგანიზება;

b) ავტონომიური რესპუბლიკის დონეზე – sagangebo situაციების მართვის ავტონომიური რესპუბლიკის ოპერატიული ცენტრი (Semdgom – ავტონომიური რესპუბლიკის ოპერატიული ცენტრი) – ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის ხელმძღვანელის მიერ ავტონომიური რესპუბლიკის შესამისი aRmasrulebeli xelisuflebis dawesebulebebis, ადგილობრივი ტერიტორიების ორგანოების, ორგანიზაციების რეაგირების ზაღბისა და სააგენტოს ტერიტორიული დანაყოფის უფლებამოსილი პირებისაგან შემდგომი ორგანო, რომელიც ავტონომიური რესპუბლიკის დონეზე (ოპერატიული დონეზე) ორგანიზებასა და კოორდინაციას უწევს მოსალოდნელ ან ფაქტობრივ sagangebo სიტუაციებზე რეაგირებას;

g) სამხარეო დონეზე – sagangebo situაციების მართვის სამხარეო ოპერატიული ცენტრი (Semdgom – სამხარეო ოპერატიული ცენტრი) – სახელმწიფო რწმუნებულის -- გუბერნატორის მიერ სახელმწიფო რწმუნებულის - გუბერნატორის, შესამისი aRmasrulebeli xelisuflebis dawesebulebebis ტერიტორიული ორგანოების, ადგილობრივი ტერიტორიების ორგანოების, ორგანიზაციების რეაგირების ზაღბისა და სააგენტოს ტერიტორიული დანაყოფის უფლებამოსილი პირებისაგან შემდგომი ორგანო, რომელიც სამხარეო დონეზე (ოპერატიული დონეზე) ორგანიზებასა და კოორდინაციას უწევს მოსალოდნელ ან ფაქტობრივ sagangebo სიტუაციებზე რეაგირებას;

d) ადგილობრივი დონეზე – sagangebo situაციების მართვის ადგილობრივი ოპერატიული ცენტრი (Semdgom – ადგილობრივი ოპერატიული ცენტრი) – ადგილობრივი ტერიტორიების ორგანოების, ადგილობრივი ორგანოების, ორგანიზაციების რეაგირების ზაღბისა და სააგენტოს ტერიტორიული დანაყოფის უფლებამოსილი პირებისაგან შემდგომი ორგანო, რომელიც ადგილობრივი დონეზე (ოპერატიული დონეზე) ორგანიზებასა და კოორდინაციას უწევს მოსალოდნელ ან ფაქტობრივ sagangebo სიტუაციებზე რეაგირებას;

e) საობიექტო დონეზე ობიექტის sagangebo Stabi.

ამ კვეთავსივე განხილულია სახელმწიფო მართვის ყველა დონის ორგანოების უფლებამოსილება და მოსახლეობის უფლება-მოვალეობები sagangebo სიტუაციებისაგან მოსახლეობისა და მნიშვნელოვანი მატერიალური ფაქტორების დაცვის სფეროში.

saqarTvelos kanonis “samoqalaqo usafrTxoebis Sesaxeb“ Tavi III, muxli 13 Tanaxmad „saqarTvelos premier-ministrs erovnul doneze politikuri gadawyvetilebis misaRebad, erTian sistemaSi Semavali yvela uwyebisa da damxmare organizaciis mier erovnuli gegmiTa da „sagangebo situaciebis marTvis erTiani sistemis Sesaxeb“ saqarTvelos mTavrobis dadgenilebiT gaTvaliswinebuli saqmianobis ganxorcielebasTan dakavSirebul sakiTxebze Sesabamisi rekomendaciebisa da winadadebebis wardgeniT saTanado daxmarebas uwevs saxelmwifo usafrTxoebisa da krizisebis marTvis sabWo”.

amave kanonis Tavi V gansazRvrulia saqarTvelos mTavrobis, afxazeTisa da aWaris avtonomiuri respublikebis mTavrobebis, saxelmwifo rwmunebulebis - gubernatorebis, municipalitetebis uflbamosileba, organizaciebis movaleobebi da mosaxleobis uflebebi da movaleobebi sagangebo situaciebisagan mosaxleobis da teritoriis dacvis sferoSi.

am qveTavSi aseve ganxilulia sagangebo situaciebis marTvis erTiani sistemis Zalebi da saSualebebi, maTi Semadgenloba, klasifikacia, saqminobis ZiriTadi principebi da amocanebi.

aseve kanonSi “samoqalaqo usafrTxoebis Sesaxeb“ Tavi VI mocemulia sagangebo situaciebisagan mosaxleobis da teritoriis dacvis ZiriTadi mimarTulebebi, romlebic moicavs: sagangebo situaciebis prevencias; samoqalaqo usafrTxoebis sferoSi saqarTvelos teritoriisa da qalaqebis jgufebad, xolo organizaciebis kategoriebad dayofas; mosaxleobis koleqtiuri dacvis saSualebebSi (TavSesafrebi, metropolitenis miwisqveSa sadgurebi, gamoqvabulebi, bunkerebi, gvirabebi, TavSesafrad vargisi Senoba-nagebobebis miwisqvesa sarTulebi da saTavsebi) Tavis Sefarebas; mosaxleobis evakuacias; mosaxleobis saxanZro, sainJinro, qimiuri, radiaciuli, samedicino, biologiuri dacvisTvis gamiznul RonisZiebebs. amave TavSi gansazRvrulia mosaxleobis informirebis da Setyobinebis sakiTxebi.

am qveTavSi Catarebulma analizma dagvanaxa, rom dRes moqmedi samarTlebrivi aqtebi ZiriTadad Seexeba mSvidobiani periodis sagangebo situaciebis marTvas. maTSi mkafiod ar aris gawerili omianobis periodSi yvela donis marTvis organoebis uflbamosileba da mosaxleobis ufleba-movaleobebi, maTi moqmedebis sqemebi, samxedro da samoqalaqo komponentebs Soris TanamSromlobis organizebis sakiTxebi.

meore qveTavSi „omianobis periodis sagangebo situaciebis marTvis sakanonmdeblo uzrunvelyofis ZiriTadi mimarTulebebi“ mocemulia saqarTveloSi samoqalaqo Tavdacvis Camoyalibebisa da ganviTarebis etapebi.

samoqalaqo Tavdacva, rogorc mosaxleobis dacvis RonisZiebebis kompleqsi saqarTveloSi Seiqmna ssr kavSiris SemadgenlobaSi yofnis dros. kerZod, ssrk saxalxo komisarTa sabWos 1932 wlis 4 oqtombris „ssr kavSiris haersawinaRo Tavdacvis Sesaxeb“ dadgenilebis Tanaxmad Seiqmna adgilobrivi haersawinaRo Tavdacva. adgilobrivi haersawinaRo Tavdacva organizebas ukeTebda da axorcielebda savaraudo mowinaaRmdegis aviaciis misawvdomobis zonaSi mosaxleobis dacvis organizaciul_teqnikuri RonisZiebebis kompleqss.

1956 wels, rodesac birTvuli iaraRis gamoyenebis saSiSroeba gaxda realuri, moxda adgilobrivi haersawinaRo Tavdacvis Semadgenlobis da saorganizacio stuqturis cvlileba, dazustda misi amocanebi. misi organizeba da ganxorcieleba daiwo qveynis mTel teritoriaze.

1961 wels adgilobrivi haersawinaRo Tavdacva gardaiqmna ssr kavSiris samoqalaqo Tavdacvad da gaxda saerTo saxelmwifoobrivi TavdacviTi RonisZiebebis sistemis Semadgeneli nawili. miRebul iqna misi mowyobis teritoriul-sawarmoo principi.

1991 wlis 9 aprilidan saqarTvelos, rogorc qveynis istoriaSi daiwo axali etapi. gamoxadda saxelmwifoobrivi damoukidebloba. samwuxarod Cveni qveynis istoriaSi am axal etaps mohyva qveynis SigniT samxedro dapirispireba, romelmac didi msxverpli da ngreva gamoiwvia.

yovelive aman faqtobrivad gamoiwvia samoqalaqo Tavdacvis, rogorc sistemis ngreva. ver moxerxda misi materialur-teqnikuri bazis SenarCuneba. kerZod: gaiZarcva da ganadgurda dacvis individualuri saSualebebis sawyobebi, mosaxleobam miitaca sacxovrebel korpusebSi arsebuli TavSesafrebis farTebi da gadaakeTa igi sakuWnaoebad, an gaxsna komerciuli obieqtebi; mouvlelobis gamo mwyobridan gamovida miwisqveSa marTvis punqtebi da TavSesafrebi; moiSala samoqalaqo Tavdacvis marTvis erTiani sistema. es procesi Cvenda samwuxarod gagrZelda Semdgom wlebSic.

XX saukunis 80-ian wlebSi ramdenadme Semcirda saerTaSoriso daZabuloba, samagierod dagrovda problemebi, romlebic dakavSirebuli iyo mSvidobiani periodis sagangebo situaciebis Tavidan acilebasa da likvidaciasTan. es ganpirobebuli iyo bolo

periodSi am tipis sagangebo situaciebis raodenobis da masStabebis zrđiT, romelic Tavisi SedegebiT uTanabrdeboda samxedro-politikuri konfliqtebis Sedegebs.

Sedegad miviReT is, rom saqarTvelos samoqalaqo Tavdacvis struqturam, rogorc damoukidebelma erTeulma Sewyvita Tavisi funqcionireba da 1993 wels Camoyalibda jer Tavdacvis saministros, xolo Semdeg Sinagan saqmeTa saministros struqturul erTeulad, „sagangebo situaciebis da samoqalaqo Tavdacvis mTavar sammarTvelod”.

zemoTmoyvanilma Taviseburebebma da aseve sxvadasxva tipis kataklizmebma gamoiwvia yuradRebis gadatana samoqalaqo Tavdacvidan mSvidobiani periodis sagangebo situaciebze. es tendencia dResac grZeldeba. amis mimaniSnebelia isic, rom dRemde am sferoSi Cvens qveyanaSi moqmedebs erTaderTi kanoni „samoqalaqo usafrTxoebis Sesaxeb”, romelSic samoqalaqo Tavdacvis sakiTxebi mkafiod ar aris asaxuli. Cvenda samwuxarod 2008 wlis agvistos ruseTis agresias da mis Sedegebs kardinaluri cvlilebebi samoqalaqo Tavdacvisadmi midgomaSi ar Seutania. arada aRniSnulma movlenebma naTlad dagvanaxa, rom qveyana ar aRmoCnda mzad sakuTari mosaxleobis dasacavad. am SemTxvevaSi Cven ar vamaxvilebT yuradRebas samxedro Tavdacvaze, Cven xazi gvinda gavsuaT mosaxleobis, materialuri da kulturuli faseulobebis dacvis sakiTxebs. zustad es mocemuloba gvkarnaxobs, rom saWiroa saswrafod SemuSavdes da miRebul iqnas kanoni „samoqalaqo Tavdacvis Sesaxeb”. am kanonma mkafiod unda gansazRvros, rom samoqalaqo Tavdacvis organizeba da ganxorcieleba aris saxelmwifos erT-erTi mniSvnelovani funqcia, TavdacviTi mSeneblobis da saxelmwifos usafrTxoebis uzrunvelyofis Semadgeneli nawili.

omianobis periodSi samoqalaqo Tavdacvas aqvs mTavari amocana qveynis zurgis dacva. samoqalaqo Tavdacva xalxis da materialuri danakargebis Semcirebis mizniT iyenebs, mxolod misTvis damaxasiaTebel, umetesad pasiur meTodebs da saSualebebs.

aucilebelia avRniSnoT, rom samoqalaqo Tavdacva mowodebulia zurgSi ganlagebuli SeiaraRebuli Zalebis dacvazec, pirvel rigSi samobilizacio resursis da samxedro sawarmoo simZlavreebis.

am qveTavSive Jenevis 1949 wlis 12 agvistos konvenciis da dRes arsebuli realobis gaTvaliswinebiT Camoyalibebulia samoqalaqo Tavdacvis ZiriTadi amocanebi.

am qveTavSi aseve ganxilulia “samoqalaqo Tavdacvis Sesaxeb” kanonproeqtis iseTi mniSvnelovani sakiTxebi rogoricaa:

1. centraluri xelisuflebis da adgilobrivi TviTmmarTvelobis organoebis, kerZod: saqarTvelos prezidentis, mTavrobis, aWaris da afxazeTis avtonomiuri respublikebis saxelmwifo xelisuflebis da adgilobrivi TviTmmarTvelobis organoebis, organizaciebis uflebamosileba da mosaxleobis ufleba-movaleobebi samoqalaqo Tavdacvis sferoSi.
2. samoqalaqo Tavdacvis RonisZiebebis marTvis ganmaxorciebeli erTiani saxelmwifo sistema da specialurad uflebamosili organoebi.
3. saomari periodis sagangebo situaciebisagan mosaxleobis dacvis ZiriTadi RonisZiebebi da am RonisZiebebis gatarebisadmi diferencirebuli midgomis mizniT qveynis qalaqebis da obieqtების klasifikacia TavdacviTi, ekonomikuri da administraciul-politikuri mniSvnelobidan gamomdinare.
4. samoqalaqo Tavdacvis Zalebis klasifikacia, maTi Seqmnis da saqmianobis wesebi.
5. samoqalaqo Tavdacvis sferoSi samxedro-samoqalaqo TanamSromlobis sakiTxebi.

aRniSnul qveTavSi Cven SevecadeT msolfios ganviTarebul qveynebSi samoqalaqo Tavdacvis organizebis samarTlebrivi uzrunvelyofis gamocdilebis analizis safuZvelze da qveyanaSi dRes arsebuli realobis gaTvaliswinebiT SemogveTavazebina kanonproeqtis „samoqalaqo Tavdacvis Sesaxeb~ SemuSavebis ZiriTadi mimarTulebis Cveneuli xedva.

mesame qveTavSi SemoTavazebulia saqarTvelos kanoni „samoqalaqo Tavdacvis Sesaxeb“ (proeqti).

es kanonproeqti Sedgeba 6 Tavisa da 30 muxlisgan.

Tavi I. zogadi debulebebi. masSi ganxilulia: kanonis regulirebis sfero, kanonis samarTlebrivi safuZvlebi, kanonis mizani, kanonis zogadi principebi da amocanebi, samoqalaqo Tavdacvis amocanebi, am kanonSi gamoyenebuli terminebis ganmarteba, samoqalaqo Tavdacvis organizeba da warmarTva.

Tavi II. samoqalaqo Tavdacvis sferoSi saqarTvelos umaRlesi, avtonomiuri respublikebis aRmasrulebeli xelisuflebis, adgilobrivi TviTmmarTvelobis organoebis uflebamosileba, iuridiuli pirebis da mosaxleobis uflebebi da movaleobebi. masSi ganxilulia: saqarTvelos prezidentis, saqarTvelos mTavrobis, avtonomiuri respublikebis

mTavrobis, adgilobrivi TviTmmarTvelobis organoebis, organizaciebis (obieqtების) uflbamosilebebi, saqarTvelos moqalaqeta uflbebi da movaleobebi.

Tavi III. samoqalaqo Tavadacvis xelmZRvaneloba. masSi ganxilulia: samoqalaqo Tavadacvis xelmZRvaneloba, samoqalaqo Tavadacvis marTvis organoebi omianobis periodSi, samoqalaqo Tavadacvis marTvis organoebis uflbamosileba.

Tavi IV. omianobis periodis sagangebo situaciebisagan mosaxleobisa da teritoriis dacva. masSi ganxilulia: samoqalaqo Tavadacvis sferoSi saqarTvelos teritoriis, qalaqebis jgufebad da organizaciebis kategoriebad dayofa, sagangebo situaciisagan mosaxleobis dacvis ZiriTadi RonisZiebebi.

Tavi V. samoqalaqo Tavadacvis Zalebi. masSi ganxilulia: samoqalaqo Tavadacvis Zalebi, samoqalaqo Tavadacvis samsaxurebi, samoqalaqo Tavadacvis samoqalaqo formirebebi, samoqalaqo Tavadacvis dakvirvebis da laboratoriuili kontrolis qseli, samoqalaqo Tavadacvis specialuri samxedro formirebebi, samoqalaqo Tavadacvis sarezervo teritoriuli formirebebi, saqarTvelos SeiaraRebuli Zalebis formirebebis monawileoba samoqalaqo Tavadacvis RonisZiebeSi.

Tavi VI. daskvniTi debulebebi. masSi ganxilulia: samoqalaqo Tavadacvis finansireba, pasuxismgebloba samoqalaqo Tavadacvis Sesaxeb saqarTvelos kanonmdeblobis darRvevisTvis, saqarTvelos kanonebis moyvana mocemul kanonTan SesabamisobaSi da kanonis ZalaSi Sesvlis vada. kanons xels awers saqarTvelos prezidenti.

daskvna

Catarebuli kvleva Semdegi daskvnebis gakeTebis saSualebas gvaZlevs:

1. sagangebo situaciebSi mosaxleobis da teritoriis usafrTxoebis samarTlebrivi uzrunvelyofa gulixmobs im samarTlebrivi aqtების მიRebas, romlebic uzrunvelyofen riskebis mecnierul Sefasebis, xalxis sicocxlis da janmrTelobis, obieqtების mdgradi funccionirebis, garemos riskebis Semcirebis iuridiul safuZvlebs.

2. saqarTveloSi warsulSi warmoebuli omebis analizi gviCvenebs, Tu ra didi mniSvneloba eniWeboda mosaxleobis gaxizvnas da mniSvnelovani materialuri faseulobebis gadarCenas. samwuxarod, am periodis sakanonmdeblo aqtebi am konkretuli mimarTulebebiT moZiebuli ar aris, magram SegviZlia vivaraudoT, rom Tu arsebobda mowesrigebuli samxedro sistema da brZolebis warmoebis Teoria, maT gverdiT iarsebebda, aseve, xalxis gaxizvnis, erovnuli ganZeulis da xazinis gadamalvis gegma.
3. erovnuli ganZeulis gadarCenis klasikuri magaliTia saqarTvelos pirveli demokratiuli respublikis mTavrobis mier 1921 wlis TebervalSi gatarebuli RonisZiebebi. mTavrobam miiRo gadawyvetileba samuzeumo da eklesia-monastrebis ganZeulis bolSevikebis mier gaZarcvis Tavidan acilebis mizniT qveynidan gatanis Taobaze. ai aq gvxxvdeba erT-erT pirveli samarTlebrivi aqti am sferoSi, mTavrobis meTauris brZaneba „qarTveli xalxis erovnuli sakuTrebis droebiT ucxoeTSi gatanis Sesaxeb“.
4. meore msoflio omi iyo yvelaze masStaburi da sisxlismRvrelis konfliqti kacobriobis istoriaSi. am periodSi ssr kavSiris (romlis SemadgenlobaSi saqarTveloc Sedioda) Tavdacvis saxelmwifo komitetma gamosca mTeli rigi samarTlebrivi aqtebi, romlebic dakavSirebuli iyo mosaxleobis, samrewvelo sawarmoebis da sxvadasxva organizacia-dawesebulebebis frontispira zolidan aRmosavleTis raionSi evakuaciasTan.

aRniSnuli masalebi naTlad migvaniSnebs, Tu ra didi mniSvneloba aqvs saevakuacio RonisZiebebis swor dagegmvas da organizebuli Catarebas. gansakuTrebiT gvinda aRvniSnoT am procesis samarTlebrivi uzrunvelyofa. rom ara mTeli rigi samarTlebrivi aqtebis drouli miReba da maTi aRsrulebis mkacri kontroli, albaT, SeuZlebeli iqneboda am procesis ase gegmazomierad da gansazRvrul vadebSi Catareba.
5. qveyanaSi uaxloes periodSi warmoqmnilma konfliqtebma, gansakuTrebiT 2008 wlis agvistos omma naTlad dagvanaxa, rom Sesabamisi sakanonmdeblo bazis ararsebobis gamo ar iyo mkafiod gamokveTili, vis ra evaleboda aseT situaciaSi. Sesabamisad, xelisuflebas mcdelobac ar qonia moexdina mosaxleobis evakuacia da mniSvnelovani materialuri faseulobebis gamotana mosalodneli sabrZolo moqmedebebis raionidan. aqedan gamomdinare, miviReT savalalo Sedegebi: mravalricxovani msxverpli, didi materialuri zarali, aTasobiT Itolvili da qaoturad gadaadgilebuli mosaxleoba.

6. sagangebo situaciebis riskebis analizis da Sefasebis monacemebi aucileblad unda iyos gaTvaliswinebuli saxelmwifo marTvis yvela donis da adgilobrivi TviTmmarTvelobis organoebis mier dagegmarebis da gadawyvetilebis miRebis dros.
7. sagangebo situaciebSi usafrTxoebis marTvis samarTlebrivi regulirebis meqanizmi warmoadgens samarTlebrivi saSualebebis sistemas, romlebic organizebulia Tanmimdevrulad da Seqmnilia sazogadoebrivi urTierTobebis regulirebis mizniT, romlebic warmoiSveba sagangebo situaciebis Sedegebis da/an maTi minimizaciis/Semcirebis procesSi.
8. samwuxarod, sagangebo situaciebisgan mosaxleobis da mniSvnelovani materialuri faseulobebis dacvis sferoSi dResac arasaxarbielo mdgomareobaa. am sferoSi moqmedi kanonebis da sxva samarTlebrivi aqtebis gamokvleva gviCvenebs, rom isini ZiriTadad exeba mSvidobiani periodis sagangebo situaciebis prevenciis da maTze reagirebis RonisZiebebis samarTlebriv regulirebas. dRes saqarTveloSi ar arsebobs kanoni, romelSic mkafiod iqneboda gansazRvruli centraluri xelisuflebis da adgilobrivi TviTmmarTvelobis organoebis amocanebi, maTi ganxorcielebis samarTlebrivi safuZvlebi da uflbamosileba omianobis periodSi mosaxleobis da mniSvnelovani materialuri faseulobebis dacvis sferoSi. zustad amitom Temaze muSaobis dawyebis dros Cven miznad davisaxeT Segvevso aRniSnuli vakuumi da SemogveTavazebina kanonproeqtis „samoqalaqo Tavdacvis Sesaxeb~ SemuSavebis ZiriTadi mimarTulebebi.

am mizniT Cvens mier Seswavlili iqna rigi wamyvani qveynebis analogiuri kanonebi da dRes saqarTveloSi arsebuli viTarebis gaTvaliswinebiT SemoTavazebul iqna kanonSi Sesatani ZiriTadi debulebebi.

informacia naSromis aprobaciis Sesaxeb

sadisertacio naSromis ZiriTadi debulebebi da Sedegebi moxsenda 2 saerTaSoriso konferenciaze da gamoqveynda 6 saJurnalo statiaSi. kvlevis Sedegebi warmatebiT iqna daculi 3 kolokviumsa da 2 seminarze.

kolokviumebi:

1. “saqarTveloSi omianobis periodSi mosaxleobis, mniSvnelovani materialuri faseulobebis dacvis gnoseologiuri fesvebi da samarTlebrivi sivrcis mdgomareoba” – 18.02.2015
2. “omianobis periodis sagangebo situaciebis marTva (samoqalaqo Tavdacva) da misi sakanonmdeblo uzrunvelyofa” – 19.02.2016
3. “omianobis periodSi sagangebo situaciebisagan mosaxleobis da mniSvnelovani materialuri faseulobebis dacvis RonisZiebebis realizebis sakanonmdeblo uzrunvelyofis ZiriTadi mimarTulebebi” – 18.02.2015

seminarebi:

1. “zogierTi mosazreba SeiaraRebuli konfliqtebisa da monawile subieqtebis mimarT” – 27.01.2014
2. “adamianis uflebebis evolucia samarTalsi” – 02.07.2014

statiebi da publikaciebi:

1. “q. TbilisSi msxvilmasStabiani sagangebo situaciebis Sedegebis salikvidacio samuSaoebis Catarebis Taviseburebebi” _ samecniero Jurnal “samxedro Teoria” @#2(3), gv. 60 – 68, Tb. 2010.
2. “sagangebo situacioebi saerTaSoriso da erovnuli kanonmdeblobis zRvarze”_ saerTaSoriso samecniero - praqtikuli Jurnal “cxovreba da kaanoni #4(12), gv. 20 – 26, Tb. 2010.

3. “Международный Терроризм – одно из оснований для объявления Чрезвычайной ситуаций” - saerTaSoriso samecniero - praqtikuli Jurnalni “cxovreba da kaanoni #4(28), gv. 5 – 13, Tb. 2014.
4. sagangebo situaciebis Taobaze saerTaSoriso xelSekrulebis dadebisa da realizaciis problemebi - saerTaSoriso samecniero - praqtikuli Jurnalni “cxovreba da kaanoni #3(31), gv. 11 – 17, Tb. 2015.
5. “Special Situations Management Andits Legal Aspects” - saerTaSoriso samecniero - praqtikuli Jurnalni “cxovreba da kaanoni #1(33), gv. 14 – 16, Tb. 2016.
6. “saxelmwifo marTvis organoebis roli da adgili sagangebo situaciebis marTvis procesSi” – samecniero Jurnalni “xelisufleba da sazogadoeba” #4(36), gv. 118 – 127, Tb. 2016.

moxsenebuli da ganxilulia Semdeg konferenciebze:

1. ukraina, q. kievi, IV saerTaSoriso samecniero praqtikuli konferencia, Tema” Борьба Государств с разными видами Тероризма”.
2. n. nikolaZis 170 wlis saiubileo saerTaSoriso-samecniero konferencia. “niko nikolaZe ganiaraRebis socialur-ekonomikuri da samoqalaqo Tavdacvis mniSvnelobis Sesaxeb.